

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Hof ter Bree-Eik (Lennik, Vlaams-Brabant)

Projectcode: 2021B356

maart 2021

NOTA VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

VOORAFGAAND:
ARCHEOLOGIENOTA (2020K64)

Colofon

Ruben Willaert nv
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Raph De Brant

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Ruben Willaert nv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert nv, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert nv.

Ruben Willaert nv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1. Programma van maatregelen	5
1.1 Administratieve gegevens	5
1.2 Synthese van het voorafgaande onderzoek.....	6
1.3 Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen.....	9
1.3.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	9
1.3.2 De aanwezigheid van een archeologische site.....	11
1.4 Programma van Maatregelen	12
1.4.1 Afbakening van de op te graven zone.....	12
1.4.2 Beschrijving van de wetenschappelijke doelstellingen	13
1.4.3 Beschrijving van de aan te wenden opgravingsstrategie, -methoden en – technieken.....	14
1.4.4 Mogelijke afwijkingen van het Programma van Maatregelen.....	14
1.4.5 Voorstel voor bewaring van het te verwachten archeologisch ensemble	15
1.5 Conclusie	16
Deel 2. Bibliografie	17

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (© Geopunt).....	5
Figuur 2: Het sleuvenplan met weergave en interpretatie van alle sporen, geprojecteerd op de GRB-basiskaart (© Geopunt).	8
Figuur 3: Oorspronkelijk voorzien proefsleuvenplan.	9
Figuur 4: Overzicht van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek.	10
Figuur 5: Overzichtskaart met aanduiding van de voorziene zones voor werfbegeleiding.	12

TABELLENLIJST

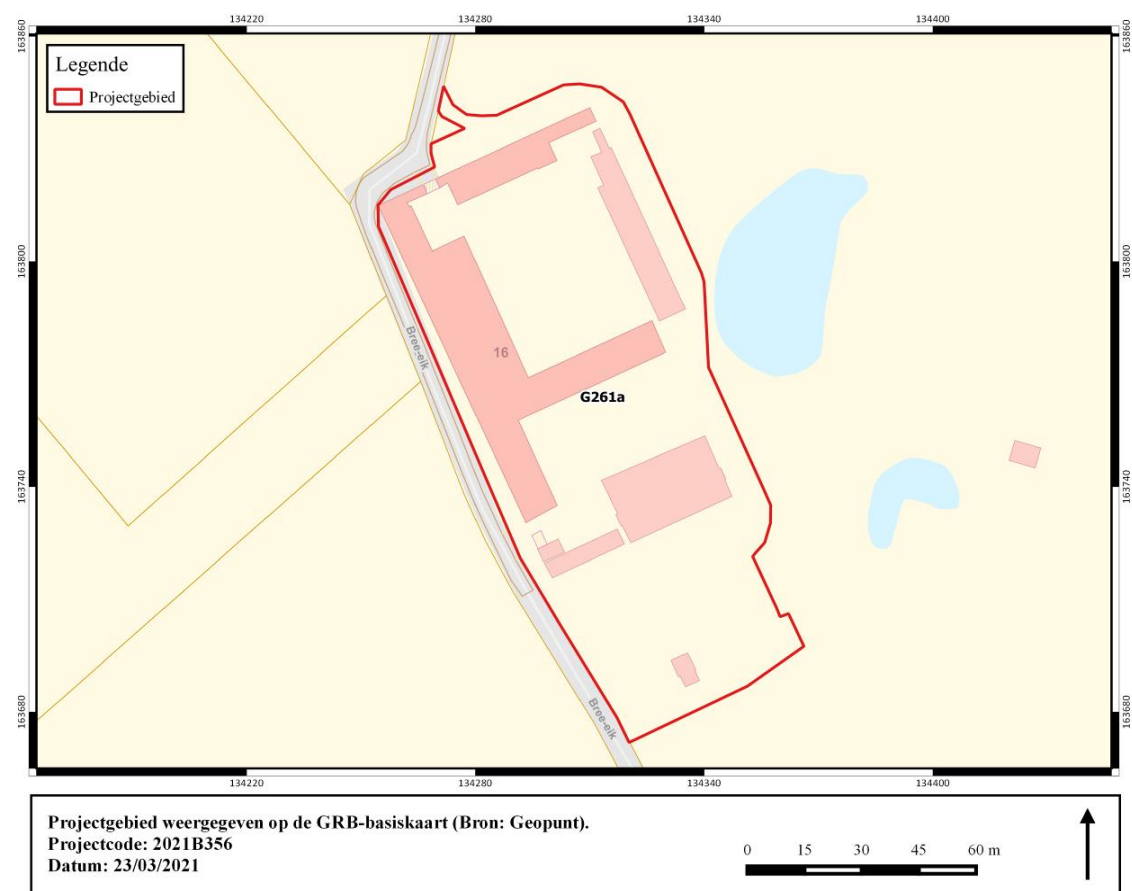
Tabel 1: Administratieve gegevens: Proefsleuvenonderzoek.	5
--	---

Deel 1. Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

a) Projectcode	2021B356	
b) De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Ruben Willaert nv OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
c) De locatie van het vooronderzoek:	Provincie	Vlaams-Brabant
	Gemeente	Lennik
	Deelgemeente	Sint-Kwintens-Lennik
	Postcode	1750
	Adres	Bree-Eik 16 1750 Sint-Kwintens-Lennik
	Toponiem	Hof ter Bree-Eik
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	Xmin = 134164 Ymin = 163664 Xmax = 134446 Ymax = 163860
d) Het kadasterplan met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelnummer of -nummers	Lennik, Afdeling 1, Sectie G, nr. 261a (partim) Figuur 1	

Tabel 1: Administratieve gegevens: Proefsleuvenonderzoek.

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (© Geopunt).

1.2 Synthese van het voorafgaande onderzoek

De opdrachtgever plant een grondige renovatie van de bestaande hoeve Hof te Bree-eik te Sint-Kwintens-Lennik, Lennik. Het onderzoeksgebied betreft de zone waarin de hoeve zelf gelegen is. De zone waarin de geplande werken worden uitgevoerd is ca. 8.520 m² groot, waarvan ca. 3.934 m² bebouwd is en 2.601 m² verhard. De aanwezige infrastructuur wordt echter maximaal behouden, ook bij de renovatiewerken zullen de originele elementen worden behouden, inclusief de kasseien van de verhardingen.

Hof ter Bree-Eik is als bouwkundig element opgenomen onder ID 39 966 (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/39966>). en werd in 1981 erkend als beschermd monument "Gesloten Hoeve Bree-Eik", ID 1787 (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/1797>).

In 2009 werd de hoeve opgenomen als vastgesteld bouwkundig erfgoed "hoeve Hof te Bree-eik", ID 47788 (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/47788>).

De zomerlinde op het noordelijke erf is opgenomen als landschappelijk element onder ID 307996 (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/307996>) en is tevens onderdeel van zowel het monument als van het bouwkundige erfgoed. Verder is deze boom ook deel van het vastgesteld landschapsrelict Gaasbeek, Sint-Laureins-Berchem, Oudenaken en Elingen" met ID 10298 (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/10298>).

Het voorgaande bureauonderzoek bood onvoldoende informatie om de archeologische waarde van het terrein te bepalen en daarom werd een proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Het onderzoek had plaats op maandag 8 maart en dinsdag 9 maart 2021. Uitwerking en rapportage zijn van start gegaan op 10 maart 2021.

In het Programma van Maatregelen van de voorafgaande archeologienota werd voorgesteld om 10 proefsleuven aan te leggen met oriëntaties die voor een optimale beeld in de lengterichting van de desbetreffende beschikbare ruimtes werden ingepland. Voor de effectieve sleuven werd echter afgeweken van het Programma van Maatregelen middels een aanpassing aan de omstandigheden op het terrein waarbij het economisch en praktisch noodzakelijk bleek om in 2 fasen te werken.

Voor het onderzoeksgebied dat in deze eerste fase werd uitgevoerd werden alle sleuven maximaal uitgevoerd, rekening met de gebouwen, de economische activiteit van de hoeve en de doelstelling om de bestaande elementen maximaal te recupereren in de renovatie.

De geplande proefputten, die zich in de gebouwen bevinden, werden nog niet uitgevoerd aangezien deze vloeren zorgvuldig uitgebroken en bewaard moeten worden. In overeenstemming met de geplande renovatiewerkzaamheden zullen deze proefputten in een latere fase, kort voor de werkelijke renovatie, worden onderzocht zodat de economische activiteit en bruikbaarheid van de infrastructuur minimaal wordt belemmerd.

Tijdens het gevoerde proefsleuvenonderzoek werd 425m² proefsleuven aangelegd, goed voor 10% van de toegankelijke oppervlakte. Deze toegankelijke oppervlakte komt overeen met de niet-bebouwde oppervlakte (4.586m²). verminderd met de oppervlakte die wordt ingenomen door de solitaire linde (350m²) waar een buffer van 1m rondom de kruin diende aangehouden te worden (350m²). De voor archeologisch onderzoek toegankelijke oppervlakte bedroeg bijgevolg 4.236m², iets minder dan de helft van het projectgebied (49,7%). Aanvullend werd 32m² onderzocht via volgsleuven en kijkvensters waar dit relevante bleek, goed voor 0,75% van de toegankelijke zone. Op basis van de uitgevoerde proefsleuven konden de onderzoeksvragen voor beschikbare zone ruimschoots beantwoord worden. In totaal werd 10,75% van de beschikbare oppervlakte onderzocht.

Aanvullend kan, door de aanwezigheid van diepe structuren, een ingegraven bietenput/mestvaalt met toegang, ook uitspraak gedaan worden over een zone van 225m². Deze zone is uitgegraven en bevindt zich hierdoor onder de maximaal geplande verstoringsdiepte én onder het aangetroffen archeologische niveau in de nabije proefsleuf. Over deze zone kan bijgevolg met zekerheid gezegd worden dat het archeologisch niveau er verstoord is én dat potentiële diepe archeologische sporen die onder deze verstoring mogelijk nog deels bewaard zijn, niet bedreigd zijn. Deze zone betreft 5,3% van de toegankelijke oppervlakte, bijgevolg kan het gevoerde onderzoek een gefundeerde uitspraak doen over 16% van de toegankelijke zone.

In functie van de analyse van de bodemopbouw werden tien bodemprofielen geregistreerd, waaruit één representatief referentieprofiel, profiel 03, werd weerhouden in het oostelijke helft uiteinde van werkput 3. Dit referentieprofiel geeft het meest volledige beeld weer van het onderzoeksterrein. Het gaat om een leembodem met een vrij lange landbouwhistorie waarbij de bodem organisch aangerijkt werd en de bovenste delen van de bodemopbouw werden opgenomen in de bouwvoor. Vermoedelijk, dit is echter niet aan het bodemprofiel af te lezen, is er ook in een zekere mate sprake van afspoeling, getuige de colluviale bodems die lager in het landschap gekarteerd staan. De afwezigheid van een overtuigende Bt-horizont is kan hierdoor ook mogelijk worden verklaard, al is deze zeer waarschijnlijk ook deels in de bouwvoor opgenomen.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden voornamelijk sporen aangetroffen die gelinkt kunnen worden aan de exploitatie van het dubbele hoevecomplex in de 19de en 20ste eeuw tot en met heden, waarbij de paalsporen van een recent afgebroken paardenpiste en een recent afgedekte kasseiweg de meest recente 21ste-eeuwse voorbeelden zijn.

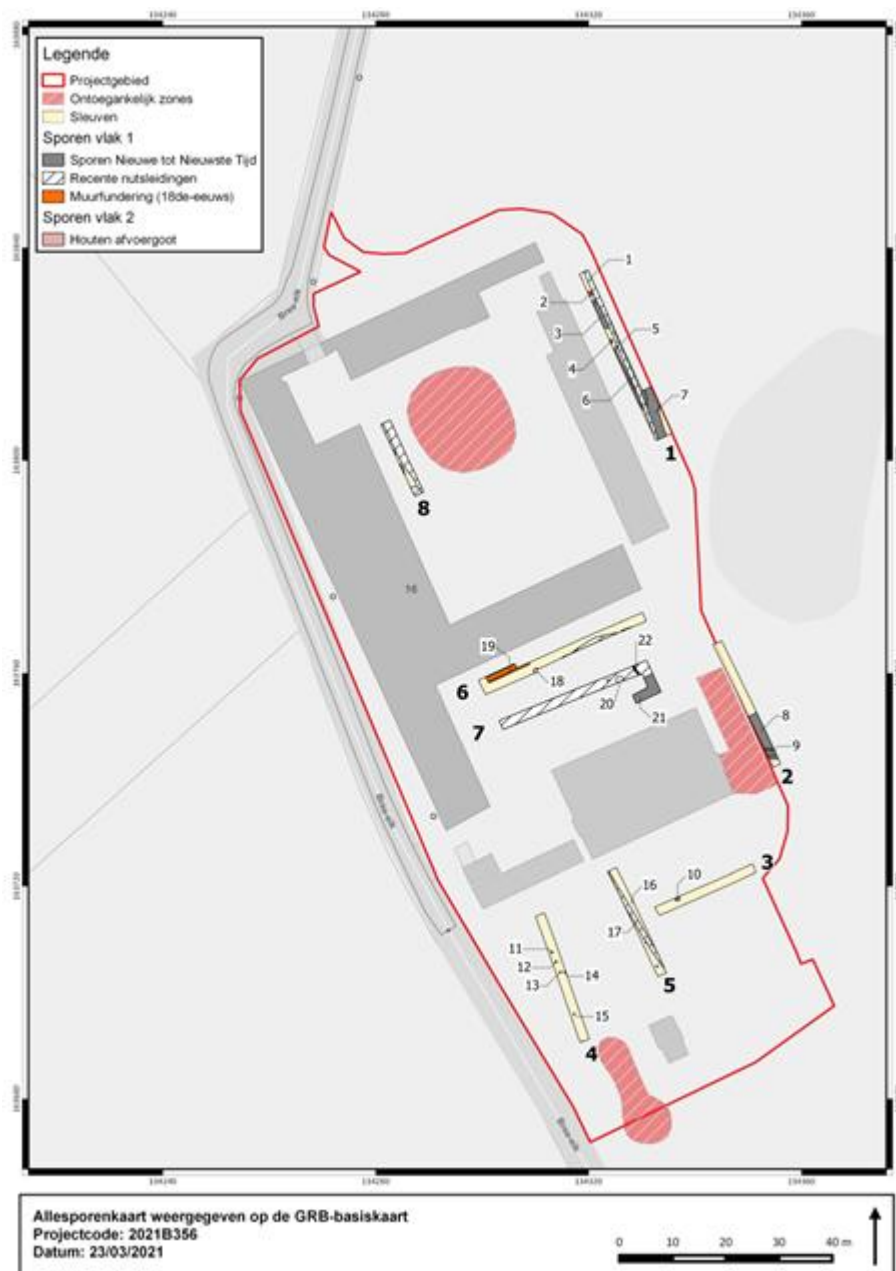
Er werd slechts 1 spoor aangetroffen dat ouder is dan de bestaande bebouwing, het gaat dan om een restant van een fundering die mogelijk toebehoort aan een gebouw dat op de 18de-eeuwse Ferrariskaart staat weergegeven en in de 19de eeuw werd gesloopt en deels overbouwd door de huidige 'centrale stallen'. De fundering werd over de volledige lengte vrijgelegd en maximaal geregistreerd. De bodem bevond zich echter op meer dan 1m onder het archeologische vlak en kon niet worden bereikt.

Verder bleekt uit de werkputten op de binnenpleinen dat deze binnenpleinen een intensieve verstoringsgeschiedenis kennen die archeologisch voornamelijk resulteerden in vrij uitgebreide opvullings- en nivelleringspakketten. Deze werden middels profielputten onderzocht maar bleken dieper te reiken dan de geplande verstoringen en hebben het oorspronkelijke archeologische niveau vermoedelijk ook grotendeels vernield.

Aanvullend op de werkputten kon ook een deel van het noordelijke binnenhof als verstoord worden geïnterpreteerd aangezien het huidige oppervlak er ruim onder het aangetroffen archeologische niveau reikte en bovendien ook lager gelegen was dan de geplande verstoring, waardoor er in deze zone zullen moeten worden opgevuld in plaats van uitgegraven.

De aangetroffen sporen dateren uit de 18de eeuw en later. Ze behoren voornamelijk tot de exploitatiegeschiedenis en bouwhistorie van de bestaande hoeve, die zeer goed gekend is uit historische bronnen en luchtfotografie. Er werd slechts één archeologisch spoor aangetroffen dat mogelijk behoort tot een oudere structuur. Dit spoor werd tijdens het proefsleuvenonderzoek reeds maximaal onderzocht waardoor de potentiële kennis reeds werd gelicht. Verder archeologisch onderzoek middels een opgraving zou slechts nog een zeer beperkte potentiële meerwaarde bieden. Om deze redenen wordt, op basis van het voorliggende proefsleuvenonderzoek geen vervolgonderzoek geadviseerd voor de zones die tijdens het proefsleuvenonderzoek werden onderzocht.

De werkputten die binnen de gebouwen werden voorzien konden tijdens het uitgevoerde onderzoek niet worden onderzocht. De uitbraak van de vloeren is namelijk delicaat aangezien deze vloeren zullen worden hergebruikt en zijn in sommige gevallen mee beschermd.

Figuur 2: Het sleuvenplan met weergave en interpretatie van alle sporen, geprojecteerd op de GRB-basiskaart (© Geopunt).

1.3 Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

1.3.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het proefsleuvenonderzoek had betrekking op alle geplande werkputten die zich buiten de bestaande bebouwing werden ingepland. Hierbij werd geen archeologische site aangetroffen.

Tijdens het gevoerde onderzoek konden zes geplande werkputten niet worden uitgevoerd aangezien deze zich binnen de beschermde bebouwing bevonden. Aangezien de bestaande bebouwing beschermd en gerestaureerd wordt met, onder andere, de originele materialen was de uitvoering van deze proefputten in de voorziene vorm niet mogelijk.

Figuur 3: Oorspronkelijk voorzien proefsleuvenplan.

Figuur 4: Overzicht van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek.

1.3.2 De aanwezigheid van een archeologische site

Op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek kon geen aanwezigheid van een archeologische site worden vastgesteld buiten de bestaande bebouwing.

Voor deze zone buiten de bestaande bebouwing wordt geen verder onderzoek voorzien en hiervoor worden bijgevolg geen verdere stappen opgenomen in het voorliggende Programma van Maatregelen.

De proefputten konden niet worden uitgevoerd. Deze situeren zich binnen de bestaande gebouwen en hadden voornamelijk als doel om eventuele oudere gebouwdelen en/of vloeren vast te kunnen stellen.

Om de kenniswinst binnen de bebouwing alsnog te valoriseren wordt in de zones waar de kelders worden uitgegraven een vervolgonderzoek voorzien. Dit onderzoek zal uitgevoerd worden in de vorm van een werfbegeleiding en zal de volledige uitgraving voor de kelder omvatten.

Er wordt gekozen voor een werfbegeleiding vanwege drie overwegingen die in de Code van Goede Praktijk worden weerhouden.

Ten eerste is het vanwege de eerder uitgelegde omstandigheden niet mogelijk om deze zones middels een klassieke vlakdekkende opgraving te onderzoeken vanwege de technische uitvoeringswijze van de geplande bodemingreep.

Ten tweede betreft het een kelderafgraving in een beschermd monument waarbij de stabiliteit van het bestaande gebouw en de algemene veiligheid prioritair is aan het archeologische onderzoek.

Ten derde is de verwachting dat een gedeeltelijke registratie zal volstaan om de potentiële kenniswinst hier te verzilveren.

De modaliteiten hiervoor worden hieronder in het Programma van Maatregelen verder uitgewerkt.

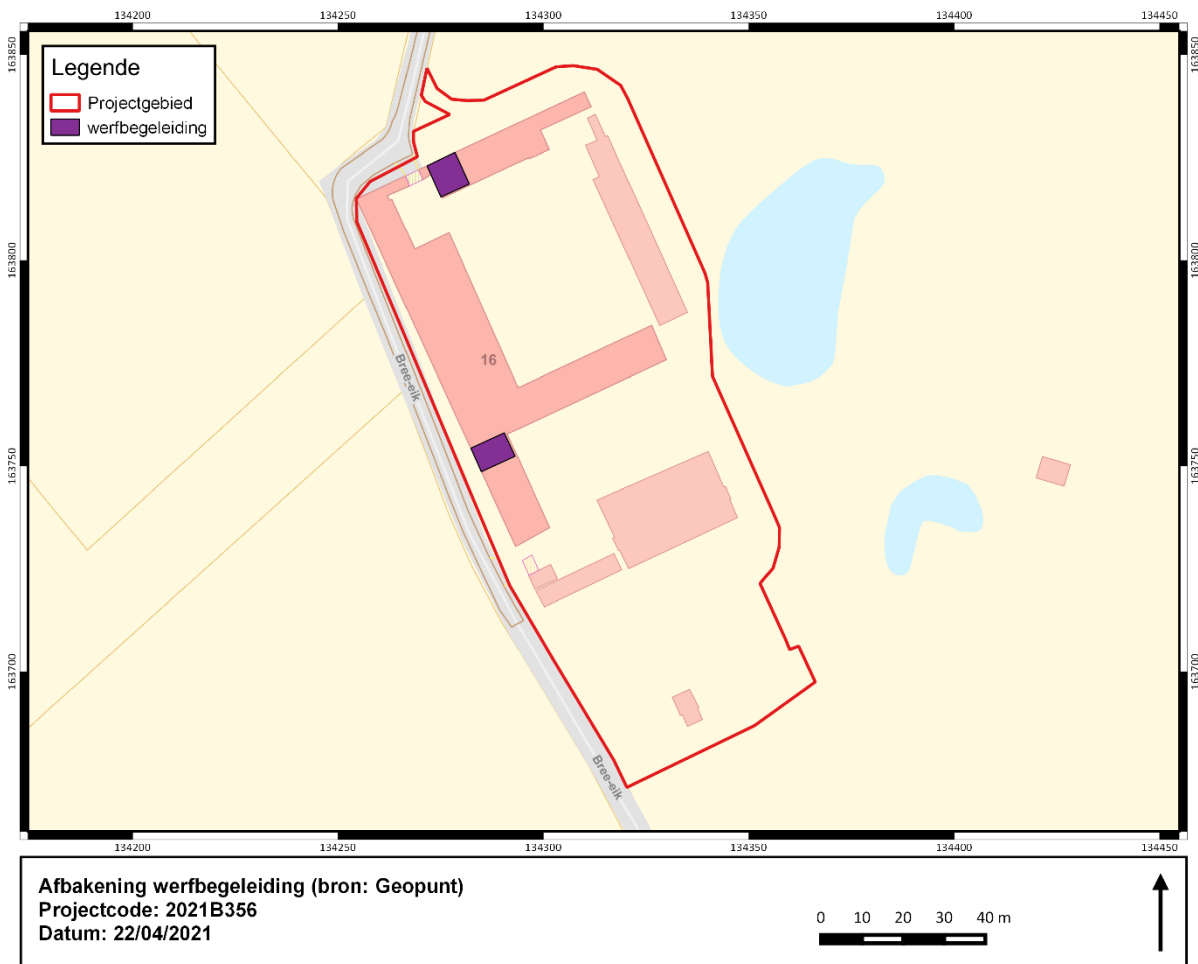
1.4 Programma van Maatregelen

1.4.1 Afbakening van de op te graven zone

Op basis van het proefsleuvenonderzoek werd vastgesteld dat het projectgebied buiten de bebouwing niet in aanmerking komt voor verder archeologisch onderzoek. Voor de zones waar een nieuwe kelder wordt uitgegraven wordt een opgraving in de vorm van een werfbegeleiding voorzien.

Het gaat hierbij om de zones die worden uitgegraven in functie van de twee nieuwe kelderruimtes. In het herenwoning, de noordelijke werkput, gaat het om een uitgraving van ca. 8m op 7,5m, 60m². In het Jagershof, de zuidelijke werkput, gaat het om een uitgraving van ca. 9m op 6m, 54m².

In totaal gaat het om 114m². In beide gevallen wordt een uitgraving voorzien tot 3,2m onder het maaiveld. De werfbegeleiding kan echter worden beëindigd zodra alle archeologische sporen zijn onderzocht en de ongestoorde moederbodem wordt bereikt.

Figuur 5: Overzichtskartaal met aanduiding van de voorziene zones voor werfbegeleiding.

1.4.2 Beschrijving van de wetenschappelijke doelstellingen

Het doel van het onderzoek is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt.

De wetenschappelijke doelstelling van het geadviseerde vervolgonderzoek onder de vorm van een werfbegeleiding is om het archeologische potentieel van het projectgebied te onderzoeken en met name met betrekking tot de twee verschillende zones waarover mogelijke kenniswinst geboekt kan worden in de vorm van de aanwezigheid van oudere vloeren of funderingen en mogelijk ook oudere archeologische grondsporen.

Bij het uitvoeren en uitwerken van de werfbegeleiding moeten minstens volgende vragen beantwoord worden:

- Hoe diep bevindt zich het archeologisch niveau?
 - In hoeverre is het plangebied verstoord?
 - Hoeveel archeologische niveaus kunnen onderscheiden worden?
 - Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
 - Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
 - Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?
 - Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?
 - Passen deze in de historische context van de locatie?
 - Worden er oudere delen van het 'Hof ter Bree-Eik' aangetroffen? Worden er verschillende fasen onderscheiden? Welke materialen werden gebruikt?
 - Worden er zogenaamde achtererfstructuren aangetroffen?
 - Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
 - Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen?
 - Kan op basis van de bekomen info de stratigrafische kennis van de omgeving bijgesteld/bevestigd worden?
 - Moet er, op basis van de archeologische resten, een vlakdekkend vervolgonderzoek plaatsvinden? Wat is de ruimtelijke afbakening van het vervolgonderzoek? Welke vraagstellingen dienen geformuleerd worden voor een vervolgonderzoek?
-

1.4.3 Beschrijving van de aan te wenden opgravingsstrategie, -methoden en – technieken

De oorspronkelijk voorziene proefputten konden wegens de beschermde aard van de gebouwen niet worden onderzocht. Deze situeren zich immers binnen de bestaande gebouwen en hadden voornamelijk als doel om eventuele oudere gebouwdelen en/of vloeren vast te kunnen stellen.

Om de kenniswinst binnen de bebouwing alsnog te valoriseren wordt in de zones waar de kelders worden uitgegraven een vervolgonderzoek voorzien. Dit onderzoek zal uitgevoerd worden in de vorm van een werfbegeleiding en zal de volledige uitgraving voor de kelder omvatten.

Er wordt gekozen voor een werfbegeleiding vanwege drie overwegingen die in de Code van Goede Praktijk worden weerhouden.

Ten eerste is het vanwege de eerder uitgelegde omstandigheden niet mogelijk om deze zones middels een klassieke vlakdekkende opgraving te onderzoeken vanwege de technische uitvoeringswijze van de geplande bodemingreep.

Ten tweede betreft het een kelderafgraving in een beschermd monument waarbij de stabiliteit van het bestaande gebouw en de algemene veiligheid prioritair is aan het archeologische onderzoek.

Ten derde is de verwachting dat een gedeeltelijke registratie zal volstaan om de potentiële kenniswinst hier te verzilveren.

Deze werfbegeleiding houdt in dat alle relevante archeologische sporen, structuren en lagen die tijdens de werken worden aangetroffen zo goed mogelijk worden geregistreerd alvorens deze worden verwijderd en/of vernietigd.

De vondstbehandeling en vondstregistratie zal conform de Code van Goede Praktijk gebeuren.

1.4.4 Mogelijke afwijkingen van het Programma van Maatregelen

Er worden geen afwijkingen van het Programma van Maatregelen verwacht.

Indien afwijkingen noodzakelijk zouden blijken, worden deze in het archeologierapport en eindverslag worden gemotiveerd.

Eventuele afwijkingen van het Programma van Maatregelen worden verwacht om de oorspronkelijke doelstellingen van het Programma van Maatregelen maximaal in acht te nemen.

1.4.5 Voorstel voor bewaring van het te verwachten archeologisch ensemble

Conservatie en overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het onderzoek conform aan de artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet.

Bij de start van de opgraving worden door de erkende archeoloog en de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar en het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van de vondsten plaats.

1.5 Conclusie

In het kader van geplande werkzaamheden die het bodemarchief bedreigen, werd voor het projectgebied Lennik Hof ter Bree-Eik werd reeds een bureauonderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd voor de zone buiten de bestaande bebouwing.

Op basis van de bekomen resultaten wordt voor deze zone geen verder onderzoek geadviseerd. Het archeologisch potentieel in het plangebied werd op basis van de uitgevoerde onderzoeken onderzocht, waarbij geen relevante archeologische sporen noch vondstenconcentraties werden vastgesteld.

Het potentieel op kennisvermeerdering op lokaal of regionaal vlak is zeer beperkt, en werd reeds onderzocht waardoor verder onderzoek niet opportuun wordt geacht. Er wordt bijgevolg geen Programma van Maatregelen voor verder onderzoek voorzien voor de buitenruimtes.

De voorziene proefputten in de binnenruimtes konden tijdens het vooronderzoek niet worden onderzocht vanwege de delicate aard van deze ruimtes aangezien deze vloeren zullen worden hergebruikt bovendien zijn ze in sommige gevallen mee beschermd. Om de kenniswinst binnen de bebouwing alsnog te valoriseren wordt in de zones waar de kelders worden uitgegraven een vervolgonderzoek voorzien. Dit onderzoek zal uitgevoerd worden in de vorm van een werfbegeleiding en zal de volledige uitgraving voor de kelder omvatten.

Er wordt hierbij gekozen voor een werfbegeleiding vanwege drie overwegingen die in de Code van Goede Praktijk worden weerhouden:

Ten eerste is het vanwege de eerder uitgelegde omstandigheden niet mogelijk om deze zones middels een klassieke vlakdekkende opgraving te onderzoeken vanwege de technische uitvoeringswijze van de geplande bodemingreep.

Ten tweede betreft het een kelderuitgraving in een beschermd monument waarbij de stabiliteit van het bestaande gebouw en de algemene veiligheid prioritair is aan het archeologische onderzoek.

Ten derde is de verwachting dat een gedeeltelijke registratie zal volstaan om de potentiële kenniswinst hier te verzilveren.

De werfbegeleiding houdt in dat alle relevante archeologische sporen, structuren en lagen die tijdens de werken worden aangetroffen zo goed mogelijk worden geregistreerd alvorens deze worden verwijderd en/of vernietigd.

Het gaat hierbij om de zones die worden uitgegraven in functie van de twee nieuwe kelderruimtes. In het herenwoning, de noordelijke werkput, gaat het om een uitgraving van ca. 8m op 7,5m, 60m². In het Jagershof, de zuidelijke werkput, gaat het om een uitgraving van ca. 9m op 6m, 54m².

In totaal gaat het om 114m². In beide gevallen wordt een uitgraving voorzien tot 3,2m onder het maaiveld. De werfbegeleiding kan echter worden beëindigd zodra alle archeologische sporen zijn onderzocht en de ongestoorde moederbodem wordt bereikt.

Dit advies stelt noch de opdrachtgever, noch de aannemer, vrij van de in artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde archeologische meldingsplicht.

Deel 2. Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021: Hof te Bree-eik
[online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/39966> (Geraadpleegd op 11-03-2021).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021: Solitaire zomerlinde bij Hof te Bree-eik
[online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/307996> (Geraadpleegd op 11-03-2021).

IUSS WORKING GROUP WRB, 2015. World Reference Base for Soil Resources 2014, update 2015 International soil classification system for naming soils and creating legends for soil maps. *World Soil Resources Report No.106* FAO, Rome.

Voorafgaand onderzoek:

Beheersplan (aNNo architecten):

S.N., 2019. *1805 Hof ter Bree-Eik, Beheersplan 15.05.2019*, Gent.

ARCHEOLOGIENOTA 2020K64 (ID17232):

WILLAERT A., 2020. *Archeologienota Hof ter Bree-Eik (Lennik, Vlaams-Brabant), Verslag van Resultaten*, Brugge.

BOT B., 2020. *Archeologienota Hof ter Bree-Eik (Lennik, Vlaams-Brabant), Programma van Maatregelen*, Brugge.

www.onroenderfgoed.be

www.agiv.be

www.dov.vlaanderen.be

<https://geo.onroenderfgoed.be>

www.geopunt.be
